

UTRECHTSE STADSYNODE 2015-2016

Inleiding

Bij zijn aantreden als pastoor van de Ludgerus-, Martinus en de Salvatorparochie in de stad Utrecht, kondigde Ton Huitink aan een stadssynode bijeen te roepen om te beraadslagen over de presentie van de katholieke geloofsgemeenschap in de stad Utrecht voor de komende jaren. De realiteit van afnemende betrokkenheid en, als gevolg daarvan, het sluiten van kerkgebouwen en zijn pastorale verantwoordelijkheid voor een groot deel van de stad Utrecht (m.u.v. de Gerardus Majella parochie en Leidsche Rijn) brachten de pastoor tot dit initiatief.

De stadssynode bestaat uit een groep van vijftien mensen. Zoals bij andere synodes van de katholieke kerk brengt de stadssynode een advies uit aan de pastoor en het pastorale team. De pastoor is degene die de adviezen omzet in keuzes voor het pastorale beleid in de stad Utrecht. In het voorjaar van 2016 besloot de synode via het internet een open consultatie te houden. Met Pinksteren werd de website Stadssynode030.nl gelanceerd. Het belangrijkste onderdeel was een vragenformulier dat mensen konden invullen. Op verzoek werden ook hard-copy exemplaren van de vragenlijst beschikbaar gesteld via de kerkgebouwen. De synode heeft voorts een brede groep personen in de stad Utrecht geconsulteerd zoals religieuzen, buurtpastores, ziekenhuispastores, gevangenispastores en katholieke scholen. De synode is in totaal zes maal bijeengekomen. Dit document is de vrucht van deze inspanning. Het slotdocument van de Utrechtse stadssynode omvat een aantal adviezen aan de pastoor en het pastorale team met het oog op de katholieke presentatie in de stad Utrecht in de nabije toekomst.

Navolging van Christus centraal

Op grond van de gesprekken die de synodeleden met elkaar hebben gevoerd en de bredere consultatie werd - nog weer eens - duidelijk dat de navolging van Christus dé centrale opdracht voor katholieke christenen is. Dit geldt in alle tijden, dus ook hier en nu in de stad Utrecht. De enquête maakte duidelijk dat de navolging van Christus dé belangrijkste opdracht is vóór alle andere opdrachten zoals het vieren en deelname aan het maatschappelijk leven en maatschappelijk debat. In dit slotdocument stelt de stadssynode de navolging van Christus dan ook nadrukkelijk centraal. Alle betekenisvolle activiteiten van de geloofsgemeenschap vloeien hieruit voort of gaan daarop terug, omdat 'wie Hem ziet, de Vader ziet' (Joh 14, 9). 'In Christus leven wij, bewegen wij en zijn wij' (Hand 17,28).

De navolging van Christus houdt ook in dat Christus voor de gelovigen het voorbeeld is voor het eigen handelen. In hun handelen stellen zij Christus present. Dat geldt ook voor de katholieken van de stad Utrecht die evenals alle overige christenen in woord en daad van Christus getuigen. Daarom pleit de stadssynode ervoor om met de alle christelijke kerken en tradities en met alle mensen van goede wil in de stad Utrecht samen te werken.

Alles wat de katholieke geloofsgemeenschap doet -zoals het gebruik van een aantal kerkgebouwen en de wijze waarop de katholieke presentie zich in de stad Utrecht organiseert- is op de navolging van Christus geënt. In dit slotdocument van de stadssynode wordt adviserend geconcretiseerd op welke wijze de navolging van Christus door katholieken van de stad Utrecht gestalte zou kunnen krijgen. Het is de vrucht van gemeenschappelijk overleg waarin de resultaten van stadsbrede consultatie is betrokken. De presentatie van de aanbevelingen gebeurt aan de hand van de bekende drieslag *leren, vieren en dienen*.

Navolging door verdieping: over geloofsverdieping en -vorming ***De lerende Kerk***

Christenen zijn altijd leerlingen van Christus. Uit de brede consultatie blijkt er behoefte aan geloofsverdieping en geloofsvorming te bestaan. Vragen zijn onder meer: wat zijn onze gemeenschappelijke waarden als katholieken? Hoe vertalen we die in het leven van elke dag? Hoe geven we geloof door? Uit de stadsbrede consultatie bleek een grote zorg te bestaan voor het doorgeven van het geloof aan de volgende generaties met name aan jeugdigen en ook studenten. Van belang is dat mensen in het christelijk geloof worden ingeleid en dat het geloof wordt verdiept. Het gaat dan om geloofsvorming die vanuit de concrete situatie waarin mensen leven vertrekt, zoals de Heer op weg naar Emmaus, gaandeweg de Schrift ontsluit en duidt (Lucas 24, 13-35). Uit de consultatie blijkt er meer behoefte aan kennis van de gemeenschappelijke christelijke waarden te bestaan dan het voorhouden van normen.

De stadssynode adviseert veel aandacht te besteden aan geloofsvorming en geloofsverdieping. Het gaat hierbij niet alleen om catechese maar vooral ook de christelijke spiritualiteit dient ruime aandacht te krijgen. Omdat het aantal theologisch geschoolden die vrijgesteld zijn voor de parochie zeer beperkt is, is de inzet en samenwerking met anderen in dezen geboden.

Concrete suggesties:

- Centrale voorbereiding op de sacramenten;
- Wijs op het aanbod van religieuze ordes en congregaties zowel wat betreft de religieuzen in de stad Utrecht (Augustijnen, Broeders van Sint-Jan, Franciscanen, Vrouwen van Bethanië,) als daarbuiten (zoals de online-activiteiten van de Jezuïeten);
- Wijs op het aanbod van andere christelijke kerken in de stad Utrecht (zoals op Bijbelcursussen) en werk samen met het oog op het aanbod voor de gehele stad;
- Maak ruimte vrij voor een catechetisch medewerker die in haar/zijn werk specifieke aandacht aan de geloofsoverdracht aan de volgende generatie(s) met name aan de jeugd schenkt;
- Zoek samenwerking met anderen die een rol spelen in het uitdragen van het evangelie. Versterk daartoe de samenwerking met de Faculteit Katholieke Theologie en de Fontys Hogeschool, het katholiek onderwijs (basis en middelbaar) en stimuleer nieuwe initiatieven zoals het Stadsklooster.
- Schenk aandacht aan gezinnen. Leg een duurzaam contact met de KSU. Via de KSU worden niet alleen kinderen maar ook hun ouders/verzorgers en daarmee gezinnen bereikt. Een mogelijkheid is het houden van gezinsvieringen op sleutelmomenten (begin schooljaar, kerst, veertigdag, Pasen, einde schooljaar).

Navolging door te dienen: over pastoraat en diaconie *De dienende Kerk*

Uit de bijeenkomsten van de synode en de brede consultatie blijkt dat aan de zorg voor anderen grote waarde wordt gehecht. Diaconie wordt als een belangrijke en kenmerkende opdracht van katholiek christenen ervaren. Het belang van de diaconie wordt door velen zowel binnen als buiten katholieke geloofsgemeenschap onderstreept zeker nu de burgerlijke overheid zich in de zorg voor mensen terugtrekt.

Aangezien het beschikbare budget en de menskracht beperkt zijn, is ook hier samenwerking met anderen geboden.

Concrete suggesties:

- Door het sluiten van kerkgebouwen komt er geld vrij. Gebruik een gedeelte daarvan voor een diaconaal steunpunt in een zogeheten krachtwijk (Overvecht of Kanaleneilanden) en/of laat buurtpastores met een voorstel komen hoe dit geld adequaat ingezet kan worden;
- Stel een diaconaal werker aan;
- Maak inzichtelijk wat het diaconaal aanbod is binnen de stad Utrecht vanuit de katholieke traditie en daarbuiten.

Navolging door te vieren: over liturgie en kerkgebouwen *De vierende Kerk*

Uit de brede consultatie blijkt dat veel katholieken groot belang hechten aan een goed verzorgde liturgie met name aan de Eucharistie als hoogtepunt en bron van het christelijk leven. Tegelijkertijd blijkt een zeer grote groep katholieken er groot belang aan te hechten dat de liturgie op zo veel mogelijk plaatsen in de stad wordt gevierd.

De synode ziet hierin geen tegenstelling. Beide wensen vullen elkaar aan. De synode adviseert aan beide wensen tegemoet te komen en pleit voor diversiteit in het aanbod.

Concrete suggesties:

- Zorg ervoor dat tenminste in één kerkgebouw in de stad Utrecht een goedverzorgde en herkenbare liturgie wordt aangeboden. Op deze plek wordt de liturgie in al haar luister gevierd (compleet met een koor). Dit kerkgebouw dient met fiets, auto en openbaar vervoer goed bereikbaar te zijn.
- Zorg er voor dat daarnaast -afhankelijk van het beschikbare budget, het aanwezige kader en de behoefte van gelovigen- er in de stad een aantal (bijvoorbeeld twee) kerkgelegenheden zijn waar ook wordt gevierd. Het kan hierbij gaan om Eucharistievieringen (met samenzang), maar ook om andere vieringen met name bedoeld voor mensen die wat van de liturgie van de kerk afstaan;
- Maak het aanbod van religieuzen en andere christelijke kerken zichtbaar, bijvoorbeeld wat het getijdengebed betreft.
- In enkele kerkgebouwen komen allochtone kerkgangers samen. Er dient een overzicht te komen waar dit gebeurt. Vanuit het pastorale team dient er contact met deze gemeenschappen te zijn. Wellicht kan aan deze gemeenschappen een bepaald voor hen bestemd kerkgebouw beschikbaar worden gesteld;
- Komende tijd zullen een aantal kerkgebouwen worden afgestoten. De gemeenschappen die dit treft dienen wegen te zoeken om elkaar te ontmoeten en met elkaar het geloof te vieren. Zij dienen daarin vanuit het pastorale team weliswaar te worden ondersteund, maar daaraan zelf gestalte te geven.

Organisatie

Voor de te ondernemen activiteiten beveelt de synode aan, dat duidelijk dient te zijn voor wie ze bestemd zijn, wat aangeboden wordt en hoe dit gebeurt. Voor wie, wat en hoe zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en deze samenhang dient voor iedere activiteit duidelijk te zijn. Het evalueren van activiteiten dient vast onderdeel te zijn van alle pastorale en parochiële activiteiten. Het betrekken van gelovigen bij activiteiten dient in vertrouwen te gebeuren. Aan deze gelovigen moet ruimte worden gegeven zich actief in te zetten.

Financiën

De financiële situatie van de parochies is vanuit de jaarlijkse exploitatie bezien zorgelijk. Niettemin beschikken de parochies over een aanzienlijk vermogen, dat de komende jaren zal toenemen als kerkgebouwen afgestoten zijn. Het is van belang om in een innoverende activiteiten te investeren die nieuwe vitaliteit in de kerk realiseren en die voor de stad Utrecht betekenisvol zijn.

Communicatie

De katholieke gemeenschap is weinig zichtbaar in de stad. Activiteiten die ondernomen worden zijn bij een breder publiek niet bekend.

De synode doet de aanbeveling om de presentie van de katholieke kerk in de stad Utrecht stadsbreed bekend te maken. Daarbij dient van het internet gebruik gemaakt te worden.

Kader

De parochies kampen met een teruglopend aantal vrijwilligers. Een kleiner wordende groep gelovigen verricht alle werkzaamheden. Derhalve pleit de synode voor een lichtere organisatie van de katholieke geloofsgemeenschap. Op dit moment wordt veel tijd besteed aan vergaderen en organiseren. De structuur is nog geënt op een situatie die voorbij is. De synode stemt met het besluit tot bestuurlijke samenwerking van de Ludgerus-, Martinus- en Salvatorparochie van harte in.

Concrete suggesties:

- **Financiën:** vorm een fonds waaruit investeringen voor een aantal jaren gefinancierd kunnen worden. Een andere optie is ervoor te zorgen dat de exploitatie dekkend is en het vruchtgebruik van vermogen voor nieuwe vitaliteit wordt aangewend.
- **Communicatie:** investeer in goede communicatiekanalen, zowel in de klassieke vorm van gedrukte parochiebladen als via internet en sociale media. Verbeter de digitale bereikbaarheid zodat snel en actueel gecommuniceerd kan worden. Het opbouwen van een database voor de communicatie is daarbij onontbeerlijk. Wellicht kan het internet als middel worden gebruikt waarmee katholieken en geïnteresseerden elkaar kunnen ontmoeten.
- **Kader:** probeer zoveel mogelijk bestuurlijke ballast te vermijden: bijvoorbeeld: mensen voor een viering vragen om de lezing te verzorgen of te collecteren in plaats van collectantencolleges en lectorenberaden; samenzang stimuleren in plaats van het (krampachtig) in stand houden van koren. Hanteer het subsidiariteitsbeginsel door de inzet van geloofsgemeenschappen te waarderen. Zorg voor een goede samenhang tussen wat stedelijk gebeurt en wat in de geloofsgemeenschappen op wijkniveau plaatsvindt.

Tenslotte hoopt de synode dat de katholieken in de stad Utrecht de vreugde van het geloof blijven uitstralen in vertrouwen in Christus en in de bijstand van de Heilige Geest.

Utrecht, 20 december 2016